

O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING RAQAMLI TAHLILI

Yuldasheva Dilnoza Ulug'bekovna
TDIU mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili amalga oshirilib, so'nggi yillardagi yillik statistik ma'lumotlarni eng kichik kvadratlar usuli asosida regression tenglamalar tuzilib turli testlarga tekshirildi.

Kalit so'zlar: turizm, kadr, regressiya, omillar, turistlar, xorijdan tashrif buyuruvchilar.

Аннотация

В данной статье проведен эконометрический анализ факторов, влияющих на развитие туризма в Узбекистане, а также проверены годовые статистические данные последних лет путем построения уравнений регрессии на основе метода наименьших квадратов.

Ключевые слова: туризм, персонал, регрессия, факторы, туристы, гости из-за границы.

Abstract

In this article, the econometric analysis of the factors influencing the development of tourism in Uzbekistan was carried out, and the annual statistical data of the last years were tested by constructing regression equations based on the method of least squares.

Key words: tourism, personnel, regression, factors, tourists, visitors from abroad.

KIRISH

Jahonda sayohat va turizm sohasida global bandlik koronavirus pandemiyasi boshlanishi bilan keskin pasayishdan keyin 2022-yilda o'tgan yilga nisbatan biroz oshdi. O'sishga qaramay, butun dunyo bo'ylab sayohat va sayyohlik bo'yicha ish o'rinlari soni pandemiyadan oldingi darajadan past bo'lib qolmoqda, ya'ni 2022-yilda jami 295 mln. nafar bo'lgan bo'lsa, 2023-yilda 320 mln. kishini tashkil etgan. Biroq, jahonda sun'iy intellektni rivojlanishi yo'q bo'lib ketayotgan kasblar sonini ortishiga olib kelmoqda, bu, o'z navbatida, turizm sohasidagi kadrlarni yangi sharoitlarga qisqa fursatda moslashishlarini taqozo etadi.

Jahon amaliyotida turizm va ta'lim xizmatlari bozorining yetakchi ishtirokchilari hisoblangan oliy ta'lim muassasalarining mamlakat taraqqiyoti va jamiyat ravnaqiga xizmat qilishini samarali boshqarishda bir qator muammolarning ilmiy yechimlarini ta'minlash yuzasidan maqsadli ilmiy-tadqiqot ishlari tashkil etilgan. Zamonaviy industrial dunyoga qo'shilishga intilish jadal o'zgarib borayotgan mehnat bozori ehtiyojlariga tez moslashishga qodir raqobatbardosh kadrlarni yetishtirish, o'z navbatida, oliy ta'lim tizimiga innovatsiyalarni kiritishni talab qilmoqda. Globallashuv sharoitida mamlakatimizning kelajagini tashabbuskor, strategik fikr yuritadigan, bilimli va malakali yangi avlod kadrlarisiz tasavvur etib bo'lmaydi. Shuning uchun

ham mamlakatimizda ta'limning barcha bo'g'inlari rivojiga alohida urg'u berilib kelinmoqda.

O'zbekistonda oliy ta'lim tizimini boshqarishni jadal rivojlantirishga yuqori darajada e'tibor qaratib kelinmoqda. Xususan, Yangi O'zbekistonni 2022-2026-yillarda rivojlantirishning Taraqqiyot strategiyasida "uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish, ta'lim va o'qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish asosida oliy ta'lim muassasalari faoliyatining sifati hamda samaradorligini oshirish, o'rta maxsus, kasb-hunar va oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarini ishga joylashtirish hamda xususiy tadbirkorlik sohasiga jalb etish" bo'yicha ustuvor vazifalar belgilab berilgan. Mazkur vazifalarning muvaffaqiyatli ijrosi turizm sohasida kadrlarni tayyorlashning metodologik asoslarini takomillashtirishni talab etadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Turizmدا kadrlarni boshqarishning nazariy asoslari xorijlik olimlardan A. Asher [1], R. Barro [2], D. Duglas [3], E.C. Andrade [4], E. Hanushek [5], A. Maddison, G. Philip [6], L. Pritchett [7] va boshqa xorijiy olimlarning ilmiy-tadqiqot ishlarida o'z aksini topgan.

MDH davlatlari olimlaridan Ye.O. Akvazba [8], Ye.V. Balaskiy [9], N.N. Bedenko [10], K.N. Gojenko [11], A.X. Jankaziyev [12], A.P. Kolyadin [13], L.Polishuk [14], A.K. Savina [15], V.I. Suxochev [16] va boshqalarning ilmiy maqolalari, monografiya va dissertatsiyalarida o'rganilgan hamda tahlil qilinib, tegishli tavsiyalar berilgan.

Mamlakatimizning iqtisodchi olimlaridan G.N. Axunova [17], B.A. Begalov [18], A.Sh. Bekmurodov [19], S.S. Gulyamov [20], Sh.N. Zaynutdinov [21], M.A.Ikramov [22], D.S.Kasimova [23], D.N.Raximova [24], R.A. Raxmanbayeva [25], M.X. Saidov [26], Ochilov A.O.[27], A.T. Yusupov [28], N.O. Qayumova [29], Sh.Qurbonov [30], Q.Q. Qurollov, N.G. Zufarova, X.Umarova va boshqalarning ilmiy asarlaridagi metodologik jihatlarni o'rganish va tahlil qilish asosida shu xulosaga kelindiki, hozirga qadar aynan turizmda kadrlarni tayyorlashning nazariy va amaliy jihatlari to'liq yoritilmagan. Shunga ko'ra, mazkur masalalar yuzasidan bir qator ilmiy, uslubiy va amaliy muammolarning hal etilish zarurati mavjud.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu maqolada O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning raqamli tahlili amalga oshirilib, axborot bazasi sifatida 2016-2022-yillarda yillik ko'rsatkichlar (vaqtli qatorlar) www.stat.uz saytidagi ma'lumot olingan.

Statistik ma'lumotlarni tahlil uchun uchun bog'liq va mustaqil o'zgaruvchilarni ajratish va ularni statistik shartlar asosida belgilashlar kiritilishi talab etiladi. Mustaqil had va o'zgaruvchilar quyidagi belgilanish asosida olindi (1-jadval).

1-jadval

Turizmni rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlil uchun o‘zgaruvchilarni shartli belgilash

Xorijiy turistlar (ming nafar)	0 dan 18 yoshgacha	19 dan 30 yoshgacha	31 dan 55 yoshgacha	55 yoshdan oshgan	Ichki turistlar (ming nafar)	Aholining mobil aloqa bilan ta’minlanganligi (100 ta doimiy aholiga, jismoniy shaxslar)
y	y1	y2	y3	y4	y5	x1
Aholining internet bilan ta’minlanganligi (100 ta doimiy aholiga, jismoniy shaxslar)	Tashilgan yo‘lovchilar, mln.kishi	Yo‘lovchi aylanmasi, mlrd. yo‘lovchi-km		Elektron tijorat savdo aylanmasi (mlrd. so‘m)	Talabalar soni, ming nafarda	Xizmatlar sohasida talabalar soni, ming nafarda
x2	x3	x4		x5	x6	x7

O‘zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlilini davrda (2016-2022-yillarda) yillik statistik ma’lumotlarini tahlil qildik.

O‘zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarning tasviriy statistikasi quyidagi jadvalda keltirilgan.

1-jadval.

O‘zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarning tasviriy statistikasi

Contains data

obs: 8

vars: 13

size: 416

variable name	storage type	display format	value label	variable label
y	float	%8.0g		
y1	float	%8.0g		
y2	float	%8.0g		
y3	float	%8.0g		
y4	float	%8.0g		
y5	float	%8.0g		
x1	float	%8.0g		
x2	float	%8.0g		
x3	float	%8.0g		
x4	float	%8.0g		
x5	float	%8.0g		
x6	float	%8.0g		
x7	float	%8.0g		

O'ltchov birliklari turlicha bo'lganligi sababli biz barcha omillarni logarifmlab oldik.

O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning tasviriy statistikasi quyidagi jadvalda aks ettirilgan.

3-jadval.

O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning tasviriy statistikasi

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
y	8	8.158131	.6366617	7.315884	8.934192
y1	8	5.86881	.7081407	4.94876	6.833032
y2	8	6.46783	.6156734	5.655992	7.182352
y3	8	7.496274	.6373175	6.669498	8.273082
y4	8	6.533422	.6572305	5.669881	7.340187
y5	8	9.107462	.4681429	8.170186	9.598863
x1	8	4.256115	.0690092	4.17389	4.368181
x2	8	3.902579	.3684611	3.370738	4.399375
x3	8	8.686155	.072048	8.574687	8.807472
x4	8	4.912076	.0896882	4.773224	5.062595
x5	8	6.01509	3.09933	1.797264	9.598727
x6	8	6.259923	.5230839	5.592106	6.904751
x7	8	3.106824	.5553002	2.415914	3.747148

O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning korrelyatsiya matritsasi tuzildi. Korrelyatsion tahlil natijalariga ko'ra, natijaviy omil ($y, y_1, y_2, y_3, y_4, y_5$) va unga ta'sir etuvchi omillar ($X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7$) o'rtasidagi bog'lanishlar zichligini ko'rsatadi.

Demak, xususiy korrelyatsiya koeffitsiyentlari natijaviy omilning va ta'sir etuvchi omillar o'rtasida zich bog'lanishlar mavjudligini ko'rsatmoqda, ya'ni xususiy korrelyatsiya koeffitsiyentlari qiymati aksariyati 0,7 dan katta.

Bu yerda, asosiy masala ta'sir etuvchi omillar bir-biri bilan zich bog'lanmasligi shartidir, ya'ni ta'sir etuvchi omillar o'rtasida multikolleniarlik mavjud bo'lmashligi lozim bo'lib, ikkita ta'sir etuvchi omil o'rtasida juft korrelyatsiya koeffitsiyenti qiymati 0,7 dan katta bo'lsa, multikolleniarlik mavjud hisoblanadi. Shu sababli iqtisodiy barqarorligiga ayrim omillar (X) va natijaviy omillar (U) ning kombinatsiyalarini alohida-alohida ko'rib chiqish zarur bo'lib, ularning ichidan adekvatlari tanlab olinadi.

Statistikaning nazariy talabi bo'yicha barcha ta'sir etuvchi omillar o'rtasida juft korrelyatsiya koeffitsiyentlariga qiymatlari 0,5 dan kichik bo'lish talab etiladi hamda bu ta'sir etuvchi omillar o'rtasida multikolleniarlik mavjud emasligidan dalolat beradi.

4-jadval

O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning regression modeli

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	8
Model	2.58629985	3	.862099948	F(3, 4)	=	13.73
Residual	.251067248	4	.062766812	Prob > F	=	0.0142
				R-squared	=	0.9115
				Adj R-squared	=	0.8451
Total	2.83736709	7	.405338156	Root MSE	=	.25053

y	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
x4	6.55496	1.347956	4.86	0.008	2.812436	10.29748
x5	.9655749	.4009327	2.41	0.074	-.1475928	2.078743
x7	-5.732873	2.205474	-2.60	0.060	-11.85625	.3905027
_cons	-12.03732	8.673667	-1.39	0.238	-36.11928	12.04464

O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning ko'p omilli ekonometrik modelning eng kichik kvadratlar usuli asosida hisoblangan parametrlari quyidagi 4-jadvalda keltirilgan.

(1) modelning avtokorrelyatsiyaga tekshirishda Breush-Godfri testi o'tkaziladi.

Agar qo'shni kuzatuvlarda korrelyatsiya mavjud bo'lsa, ushbu tenglamada

$$ye_t = p * ye_{t-1} + v_t, t = 1, \dots, n$$

(bu yerda ye_t – eng kichik kvadratlar usuli orqali olingan regressiya qoldiqlari) n koeffitsiyenti noldan farqli bo'ladi.

Modelning avtokorrelyatsiyaga Breush-Godfri testi orqali tekshiruvi natijalari ushbu jadvalda keltirilgan (5-jadval).

O'zbekiston Respublikasida kimyo mahsulotlari ishlab chiqarish hajmining o'sish sur'atlariga ta'sir etuvchi omillarning geteroskedatistiklik testi 5-jadvalda keltirilgan.

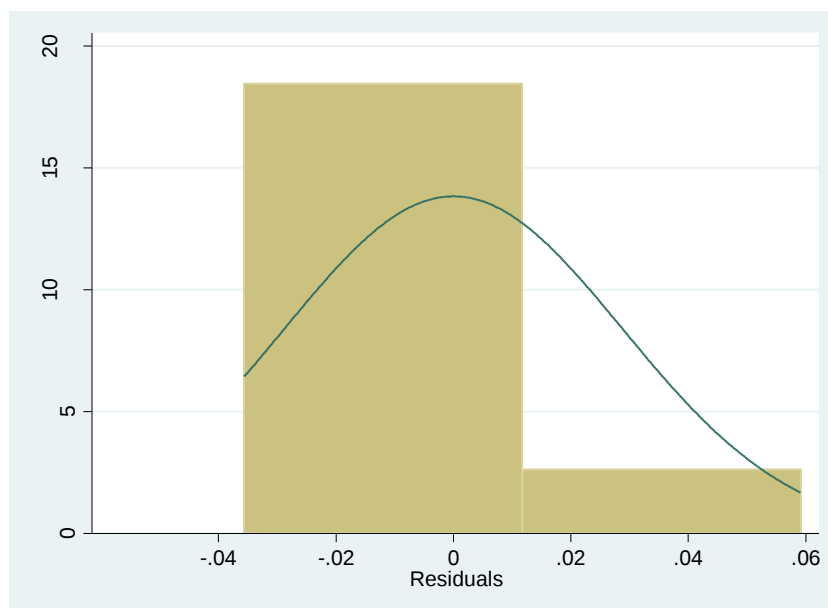
5-jadval

O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning regression modeli

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	8
Model	.002891967	2	.001445984	F(2, 5)	=	0.96
Residual	.007516744	5	.001503349	Prob > F	=	0.4432
				R-squared	=	0.2778
				Adj R-squared	=	-0.0110
Total	.010408712	7	.001486959	Root MSE	=	.03877

e2	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
x3	2.853351	2.072264	1.38	0.227	-2.473572	8.180275
x4	-2.25385	1.664683	-1.35	0.234	-6.533054	2.025354
_cons	-13.68219	9.895055	-1.38	0.225	-39.11823	11.75386

Yuqoridagi jadvaldan ko'rib turibmizki, bu yerda getereskedatistiklik muammosi yuk – model adekvat.

3-rasm. O‘zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarning regressiya modelidagi qoldiqlar

Skewness/Kurtosis tests for Normality						
Variable	Obs	Pr(Skewness)	Pr(Kurtosis)	adj chi2(2)	Prob>chi2	joint
ehat	8	0.1313	0.1584	4.37	0.1127	

```
. hist ehat, norm
(bin=2, start=-.03563202, width=.04738387)
```

6-jadval.

O‘zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarning geteroskedatistiklik Uayt testi

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	8
Model	.004592906	2	.002296453	F(2, 5)	=	1.97
Residual	.005815806	5	.001163161	Prob > F	=	0.2334
Total	.010408712	7	.001486959	R-squared	=	0.4413
				Adj R-squared	=	0.2178
				Root MSE	=	.03411

e2	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
yhat	1.201892	.6376576	1.88	0.118	-.4372585 2.841043
yhat2	-.0748665	.0393054	-1.90	0.115	-.1759042 .0261711
_cons	-4.766861	2.576381	-1.85	0.124	-11.38966 1.855937

O‘zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarning turli variatsiyalar asosida statistik jihatdan ahamiyatlarini tanlab olib regression tenglama tuzamiz:

$$Y = 6,55X_4 + 0,96X_5 - 5,73X_7 - 12,03$$

$$Y = 2,85X_3 - 2,25X_6 - 13,68$$

$$Y = 1,4X_5 + 10,36X_6 - 17,31X_7 - 11,38$$

$$Y_1 = 1,2X_5 + 10,51X_6 - 15,92X_7 - 17,72$$

$$Y_2 = -0,12 X_2 + 15,7 X_6 + 125,69$$

$$Y_2 = 5,99 X_4 + 3,89 X_2 - 3,04 X_7 - 28,72$$

Ekonometrik tahlillarga ko'ra, O'zbekistonda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar ichida qisqa davrda (2016-2022-yillarda) yillik statistik ma'lumotlari tahlil qilinganda, 31 dan 55 yoshgacha bo'lgan xorijiy turistlar aholining internet bilan ta'minlanganligi (100 ta doimiy aholiga, jismoniy shaxslar) tashilgan yo'lovchilar, yo'lovchi aylanmasi, elektron tijorat savdo aylanmasi, talabalar soni hamda xizmatlar sohasida talabalar soni o'rtasidagi bog'lanishlar statistik ahamiyatli emas.

Ko'p omilli ekonometrik modellarning statistik jihatdan ahamiyatlilikini tekshirishda Fisherning F-mezoni qo'llaniladi. Fisherning hisoblangan F -mezoni qiymati uning jadvaldagi qiymati bilan taqqoslanadi. Agar $F_{hisob} > F_{jadval}$ bo'lsa, u holda ko'p omilli ekonometrik model statistik ahamiyatli deyiladi va undan natijaviy ko'rsatkichini kelgusi davrlarga prognozlashda foydalanish mumkin bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Boshqa omillar o'zgarmagan sharoitda mamlakatimizda yo'lovchi aylanmasini 1 foizga oshishi xorijiy turistlarning 6.55 foizga oshishiga xizmat qilarkan, elektron tijorat savdo hajmini 1 foizga oshishi xorijiy turistlarning 0.96 foizga oshishiga, talabalar sonining 1 foizga oshishi xorijiy turistlarning 10.51 foizga oshishiga, tashilgan yo'lovchilar sonining 1 foizga oshishi xorijiy turistlarning 2.85 foizga oshishiga olib kelishi aniqlandi. Biroq, talabalar soni hamda xizmatlar sohasida talabalar soni bilan xorijiy turistlar sonini ortishi o'rtasida teskari korrelyatsion aloqa mavjudligi aniqlandi. Bu esa qo'shimcha tadqiqotlar olib borilishini ko'rsatadi hamda tadqiqotning cheklanganligini ifoda etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Ашер А., Савино М. Глобальные рейтинги и рейтинговые таблицы // Вопросы образования. – 2007. – 4. – С. 201–216.
2. Barro, R., 1999. «Human Capital and Growth in Cross Country Regressions», Swedish Economic Policy Review, Vol.6, pp.237–77.
3. Дуглас Д. Новый мировой порядок в высшем образовании: как и почему правительства создают структурированные рынки возможностей // Вопросы образования. – 2011. – 1. – С.73–98.
4. E.C. Andrade, Laurini, M., 2010. «New evidence on the role of cognitive skills in Economic Development», Economics Letters, Vol.117 (1), pp.123–2
5. Hanushek E., Kimko D., 2000. «Schooling, Labor-force quality, and the growth of nations», American Economic Review, Vol.90(5), pp.1184–208
6. Philip G. Altbach, Liz Reisberg, Laura E. Rumbley (2009). Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution. A report prepared for the UNESCO 2009. World Conference on Higher Education. – p. 10

7. Pritchett L., 1996. «Where Has All the Education Gone?», World Bank Policy Research Paper, No.1581 [online] Available from: <<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/unpan/unpan002390.pdf> .
8. Аквазба Е.О., Ухабина Т.Е., Черемисина Е.В. Качество образования в современной образовательной организации: проблемы и перспективы // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – 5. URL: [www.science-education.ru / 128-21477](http://www.science-education.ru/128-21477) (дата обращения: 28.08.2015).
9. Балацкий Е.В., Екимова Н.А. Международные рейтинги университетов: практика составления и использования // Экономика образования. – 2012. – 2. – С. 67–80.
10. Беденко Н.Н. Управление системой оценки качества услуг высшего образования на мезо- и микроуровнях. Дисс. .. д-ра эконом. наук. – Санкт-Петербург, 2012. – 404 с.
11. Гоженко К.Н. Экономика знания – императивная основа инновационной трансформации сферы образовательных услуг. Автореф. дисс. ... д-ра эконом. наук. – Кисловодск, 2012. – 38 с.
12. Жанказиев А.Х. Императивы и организационно-экономические инструменты адаптации системы высшего образования к вызовам экономики знаний. Дисс. .. д-ра эконом. наук. – Нальчик, 2012. – 382 с.
13. Колядин А.П. Фиктивный компонент человеческого капитала как системный феномен экономики знаний. Автореф. дисс. ... д-ра эконом. наук. – Саратов, 2012. – 30 с.
14. Полищук Л., Ливни Э. Качество высшего образования в России: роль конкуренции и рынка труда // Вопросы образования. – 2005. – 1. – С. 70–86.
15. Савина А.К. Ученые степени и звания в зарубежных странах: общее и особенное // Проблемы современного образования. – 2015. – 3. – С. 10-23.
16. Сухочев В.И. Методология формирования организационно-экономического механизма оценки доступности и качества высшего образования. Дисс. .. д-ра эконом. наук. – Уфа, 2011. – 404 с.
17. Ахунова Г. Ўзбекистонда таълим хизматлари маркетинги муаммолари: Монография. – Т., 2005. – 244 б.
18. Бегалов Б.А., Жуковская И.Е. Высшие учебные заведения в формировании национальной инновационной системы страны // Иқтисодий ва инновацион технологиялар. – 2012. – 4.;
19. Бекмуродов А.Ш. Интерактивное обучение и информатизация образования – важнейшее условие для выпуска профессиональных и компетентных кадров // Иқтисодий ва инновацион технологиялар. – 2011. – 1.;
20. Образование в системе человеческого развития: мировая практика и опыт Узбекистана // Под ред. акад. Гулямова С.С., акад. Абдурахмонова К.Х. – Т., 2004. – 170 с.

21. Зайнутдинов Ш.Н., Очилов А.О. Олий таълим муассасаларини бошқариш самарадорлигини баҳолаш // Иқтисодиёт ва таълим. – 2010. – 2. – 83-87-б.
22. Икрамов М.А. Проблемы становления рынка образовательных услуг в Республики Узбекистан // Стратегия действий Республики Узбекистан: макроэкономическая стабильность, инвестиционная активность и перспективы инновационного развития. Материалы международной научно-практической конференции. – Т., ТГЭУ, 2018. – 3. – С.167–171.
23. Касимова Д. Пути взаимодействия субъектов рынка труда: работник–работодатель // Иқтисодиёт ва таълим. – 2011. – 6. – С. 22–25.;
24. Рахимова Д.Н. Управление процессами развития и использования трудового потенциала Узбекистана в условиях осуществления радикальных рыночных реформ. – Т., 2000. – 225 с.
25. Рахманбаева Р.А. Управление интеллектуальным потенциалом вузов в условиях интеграции образования и производства. Автореф.дисс. .. д-ра эконом. наук. – Т., 2012. – 50 с.
26. Саидов М.Х., Исманов М.А. Менеджмент и инновации современного профессионального образования. – Т., 2002. – 79 с.
27. Очилов А.О., Самадов А.Н. Модель управления трудоустройством выпускников высших образовательных учреждений в Узбекистане // «Стратегия действий Республики Узбекистан: макроэкономическая стабильность, инвестиционная активность и перспективы инновационного развития». Материалы международной научно-практической конференции. – Т., ТГЭУ, 2018. – 3. – С. 276–283.
28. Юсупов А.Т. Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар давлат аттестацияси: методологик-услугий, норматив-ҳуқуқий ва илмий-ташкилий йўналишлари / А.Т. Юсупов. – Т., 2013. – 648 б.
29. Қаямова Н.О. Ўзбекистонда иқтисодий ривожланишнинг янги сифат босқичи жараёнларини эконометрик тадқиқоти. Иқт. фанл. докт. ... дисс. – Т., 2012. – 317 б. ил.
30. Қурбонов Ш., Сейтхалилов Э. Таълим сифатини бошқариш. – Т., 2006. – 592 б.
31. Қуролов Қ.Қ. Бозор муносабатлари шароитида иқтисодий таълим тизимининг такомиллашуви қонуниятлари. Иқт. фанл. докт. ... дисс. автореф. – Т., 2017. – 91 б.